

Mere leg!

Fokus på legen
i dagplejen

Indhold

Introduktion	3
Om legetyper	6
Den undersøgende og udforskende leg	8
Fysisk leg/ tumbleg	12
Fantasileg	16
Rolleleg	20
Konstruktionsleg	24
Regelleg	28
Refleksion over børnenes leg	32

Politisk ansvarlig: Mogens Bech Madsen

Redaktion: Birgit Stechmann og forfatter Kit

Nørgaard Aabjerg **Illustration:** Jørgen Stamp

Produktion: Grafisk Team/MB og FOAs trykkeri

Introduktion

Denne pakke med hæfte og legekort er en invitation til at arbejde med en stærk legekultur. En legekultur, der giver det enkelte barn og børnene i fællesskabet gode legeoplevelser, gode relationer og et godt fundament for trivsel, udvikling, dannelse og læring.

Pakken er målrettet dagplejere og dagplejepædagoger, som inspiration til at blive endnu mere bevidste i arbejdet med børnenes leg. Læs om legetyperne i hæftet, og bliv inspireret af legeeksemplerne på kortene.

Børnenes leg er deres egen. Legen er barnets vigtigste virksomhedsform og grundlæggende drivkraft. Derfor er alt pædagogisk arbejde omkring leg en fin balance mellem at respektere barnets leg og optagethed eller inspirere og sætte i gang. Der skal være god plads og tid til barnets egen leg og nysgerrige ud-

forskning af verden. Og der skal være både tid og plads til den leg, der opstår mellem børnene. De lege, der præsenteres her, er inspiration til, hvad I som dagplejere kan sætte i gang eller inspirere børnene til, som supplement til deres egen leg.

Legen er i den styrkede pædagogiske læreplan grundlæggende i læringsmiljøet. Når I arbejder med læringsmiljøet, er det afgørende, at I bruger jeres viden om børnegruppen, inddrager børneperspektivet samt arbejder med klare pædagogiske intentioner, der er knyttet til børnenes udviklingsbehov. Og legen skal være det grundlæggende i læringsmiljøet.

Legen skal tænkes ind i hverdagssituationerne, hvor sproget, sanserne og nysgerrigheden bliver omdrejningspunktet for små øjeblikke af leg.

Legen skal tænkes ind som det væsentligste i de pædagogiske aktiviteter, fordi vi fra forskningen ved, at børnenes kropslige, følelsesmæssige, kognitive og sociale læring styrkes gennem leg.

Hæftet og kortenes vigtigste formål er, at klæde jer på til jeres bevidste arbejde med leg. Legetyperne som præsenteres her, giver retning og overblik i arbejdet med børnenes leg.

Kortene er udviklet af Kit Nørgaard Aabjerg og udgivet af FOA.

God leg!

Om legetyper

Kortene er opdelt i 6 forskellige legetyper. Hver legetype repræsenterer en måde at lege på. I hver legetype er der forskellige måder at være i legen på, forskellige stemninger og forskellige muligheder for læring og udvikling. Legetyperne giver et overblik over de forskellige typer af lege og hvilke dele af børnenes udvikling, der især styrkes med de forskellige typer af lege. Legetyperne er en guide til at komme omkring alle typer af lege og sikre børnenes alsidige udviklingsmuligheder og målrette legene efter børnenes aktuelle udviklingsbehov.

De 6 legetyper, som beskrives i dette hæfte, er et bud på, hvordan man understøtter legen pædagogisk, og legekortene giver inspiration til konkrete lege.

Legetyperne i dette materiale er udviklet med inspiration fra Ditte Winter-Lindquist, Stig Brostrøm og Jørn Martin Steenholdt.

Den undersøgende og udforskende leg

I den undersøgende og udforskende leg er sanserne og nysgerrigheden i fokus. Barnet bruger sanserne til at finde ud af, hvordan verden hænger sammen. Barnet er optaget af at pille, lugte, smage, rasle og undersøge. Sproget og kroppen bruges aktivt i den undersøgende leg.

Pædagogiske refleksioner og handlemåder

- Hvad vil barnet? Undersøg intensionen hos barnet
- Vær nysgerrig sammen med barnet
- Stil genstande til rådighed
- Skab fælles opmærksomhed
- Giv plads til eksperimenter
- Giv mulighed for at sortere, rode og rage
- Leg sanslege

Barnets udvikling og kompetencer

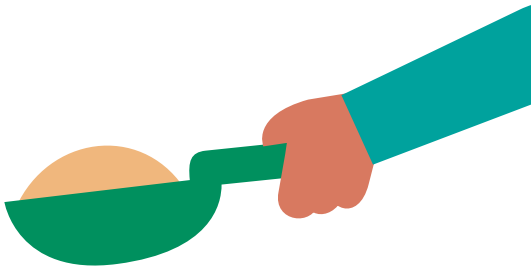
- Undre sig og være nysgerrig
- Lære hvordan verden hænger sammen
- Undersøge genstandes muligheder
- Stimulering af den taktile sans
- Sprog: Begreber og forskellige ordtyper, som fx forholdsord, tillægsord og udsagnsord

De mindste og den undersøgende og udforskende leg

Med de mindste børn handler det ekstra meget om at give plads til børnenes nysgerrighed. Lad dem pille, rode, ryste og mærke på tingene. Følg børnenes nysgerrighed, men hjælp dem også til at blive nysgerrige på nye ting.

I måltidet skal der være plads til, at de små børn kan undersøge og udforske mad, både smag og konsistens samt lyde og bevægelser i mødet mellem kroppen og maden.

Når der er lege og aktiviteter, de ikke kan være med til, så lad dem sidde hos dig eller ligge, der hvor de andre børn er. De mindste børn suger til sig i nærværet med de andre børn.

Fysisk leg/ tumbleleg

I den fysiske leg leger barnet med udgangspunkt i sin krop. Barnet lærer sine egne grænser at kende. Hvor højt tør jeg kravle? Hvor hurtigt kan jeg snurre? Kan jeg stoppe, så jeg ikke løber ind i andre? Barnet bruger sin krop og får både motorisk træning og sansemotorisk stimulering

Pædagogiske refleksioner og handlemåder

- Hav positive forventninger til barnets fysiske kunnen
- Støt med positive udsagn
- Hjælp børnene med det, de skal have hjælp til at mestre. Fx ved et lille skub op, en hånd eller et støttende ord
- Vær opmærksom på ikke at stoppe fysisk leg uden en god grund, fx risiko for skader
- Vær opmærksom på jeres egen reaktion

- Øv jer i ikke at se forskrækket ud, når nogen udfordrer sig selv
- Brug selv kroppen og bevæg jer i leg
- Giv plads
- Lav lege der træner forskellige bevægelser

Barnets udvikling og kompetencer

- At kende sin krop og dens muligheder
- Kropskontrol
- Automatisering af bevægelser
- Kropsstyrke
- Sansemotorisk stimulering af både den taktile, vestibulære og kinæstetiske sans
- At kende grænser
- Kroppsglæde
- Krydskoordination
- Modighed kontra sikkerhed

De mindste og den fysiske leg

De børn, der endnu ikke kan gå, er begrænsede i nogle fysiske lege. Men der er mange muligheder for fysisk leg med de mindste børn. Tænk kravl, kryb og tril ind i dine bevægelseslege. Placér de små børn tæt på de an-

dre børn der leger, og lad dem efterligne det de kan efterligne.

Brug selv kroppen sammen med de mindste børn, fx hop sammen, tuml sammen, gyng sammen.

Børn i alle aldre og fra de er helt små, har brug for at få stimuleret balancesansen. I børns naturlige tumleleg, er der masser af situationer, hvor den styrkes. Alt hvor hovedet vender nedad eller snurrer, gynger eller vipper. Børnene søger selv sansestimulering, hvilket også betyder, at de gerne vil have jer til at skubbe sig lidt højere eller lidt vildere. Bliv gerne ved helt til øjnene flakker, eller barnet siger fra.

At stå på toppen af en rutsjebane, der bare er lidt for svær, er vigtig. Det er der, man mærker efter, om man tør. Det er der, man samler mod og måske rutsjer ned. Se på legepladserne omkring jer. Udfordr børnene. Kom tilbage til legepladsen igen og igen, så børnene får en mulighed for selv at mærke, når de er klar.

Fantasileg

Barnet leger små fortællinger både fra den fiktive og den virkelige verden. De laver spændende magiske universer med figurer og idéer fra TV, film og spiluniverser, de kender fra Ipad og smartphones. De kopierer hverdagslivet ved at lave mad, tage på redningsaktioner eller køre en tur i politibilen for at fange røvere.

Legen er med til at udvide virkeligheden, for i legen er alt muligt. En del af legen er symbolleg – 'så leger vi, at ...', der i høj grad også handler om at lære at skille fantasi og virkelighed ad. Fantasilegen er vigtig i arbejdet med at forstå og bearbejde følelser. Det er også her, der er plads til at undersøge det farlige og det uhyggelige. Fantasi er ikke bare noget barnet har, det er noget, der udvikles bl.a. gennem leg.

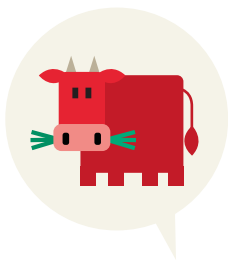
En del af børnenes fantasilege er bundet op til forskellige legetøjsfigurer, fx fra Lego, Playmobil, Disney eller noget helt fjerde. Nogle lege er bundet op på allerede skabte historier. Andre universer skaber børnene og i selv. For at bryde nogle af de medieskabte historier, kan det være en god idé at blande figurer fra forskellige verdener. I kan støtte ved ofte at finde figurer frem og ved at være med til at skabe nye fortællinger.

Pædagogiske refleksioner og handlemåder

- Giv tid, plads og rum
- Leg med
- Find fælles fortællinger
- Udfordr det lidt farlige
- Læs og fortælle historier
- Sørg for at legetøjet har forskellige figurer, der kan leges med
- Lav legemiljøer, der lægger op til fantasileg
- Brug eventuelt projektor eller storskærm til at skabe baggrunde som kulisser til leg
- Udvid legerepertoiret med nye idéer
- Lær børnene strategier til at komme ind og ud af leg

Barnets udvikling og kompetencer

- Mere fantasi
- Mulighed for at bearbejde følelser
- Styrket sprog gennem udvidelse af barnets begrebsverden og udvidet motivation for at udtrykke sig sprogligt i legen
- Forståelse af forskellige legeverdener
- Styrket kreativitet og opfindsomhed

- Mulighed for at lege med det uhyggelige og farlige
- Forståelse for forholdet mellem fiktion, leg og virkelighed

De mindste og fantasilegene

Fantasien er ikke noget, man bare har, det er noget, der udvikles. Det allervigtigste med de mindste børn er at hjælpe dem med at udvikle deres fantasi. Leg og tid til leg er vigtig, men der skal være noget, som inspirerer til legen. Her hjælper et bredt og nuanceret sprog i hverdagen og masser af børnekultur i form af børnelitteratur, musik, film og teater. Børn er i de første år meget konkret tænkende, og har derfor svært ved at rumme abstrakte fortællinger. Vælg bøger, musik, film m.m. som passer til børnenes alder.

Rolleleg

I rollelegen har børn en fælles fortælling. De påtager sig roller, ofte med inspiration fra hverdagslivet eller film, TV eller spil. Bør-

nene undersøger det hverdagsliv, de er en del af og forholdet mellem mennesker. De overskrider sig selv for at erfare, hvordan de kan være menneske på forskellige måder i forskellige sammenhænge. De søger at skabe små meningsfulde fortællinger.

Grænsen mellem fantasi- og rolleleg kan være utydelig, da begge legetyper kan foregå i samme leg. Det særligste ved rollelegen er, at barnet påtager sig en anden person eller figurs rolle.

De lege som er repræsenteret i fantasilegen – styrker også rollelegen.

Pædagogiske refleksioner og handlemåder

- Skab legemiljøer, der giver plads til al slags rolleleg
- Prioriter og støt samspillet mellem børnene
- Hav altid udklædningstøj tilgængeligt
- Find rekvisitter der kan understøtte legen
- Leg med teater
- Skab kulturelle oplevelser: Litteratur, musik, kunst, film og teater

Barnets udvikling og kompetencer

- At erfare, hvordan barnet kan være i forskellige roller, positioner og kontekster
- At aflæse og forstå sociale relationer
- At kunne forhandle
- Forståelse af egen rolle i en sammenhæng
- At kunne planlægge og arrangere
- Konfliktåndterning
- Omsorg for hinanden
- Gensidig respekt
- Styrket sprog: Begreber, sammenhænge og dialoger

De mindste og rollelegen

Rollelegen kræver en del sprog, og vil derfor ofte først blive rigtig synlig hos de store dagplejebørn. Alligevel kan man sagtens ane de mindre børns små invitationer til fælles samspil. Den første rolleleg kan man kalde 'Rolle i handlingen leg', hvor barnet fx serverer legemad, kager af sand og fiktiv kaffe for en voksen, og herved leger med det at være personer i et måltid.

Legemiljøer

Når I laver legemiljøer der lægger op til rolleleg, er et vigtigt spørgsmål at stille: Hvordan laver vi miljøer der afspejler hverdagslivet?

Eksemplet her er fra legekøkkenet. Legekøkkenet er ofte et sted, der er oplagt at starte rollelegen. Her bliver der produceret alverdens mad. Hvis man stiller et lille bord ved siden af legekøkkenet, er det ikke længere kun legekøkkenet og madlavning, der er interessant men hele måltidet og samspillet med dem, der skal spise.

I kan også lave legemiljøer der inviterer til forskellige rollelege. I kan lave billeder af købmand, frisørsalon, politistation, brandstation, børnehave, skole og togstation. Laminer billederne. Sæt velcro på billedet og lim et stykke velcro på legehuset. Nu kan legehuset skifte funktion. Hav gerne kasser med rekvisitter, man kan hente til de forskellige miljøer. En lille projektor kan danne kulisser til mange sjove lege.

Konstruktionsleg

Konstruktionslegen handler om at skabe og udvikle. Barnet skaber et udtryk ofte på baggrund af indtryk fra virkeligheden. I nogle konstruktionslege er barnet frit skabende, som fx i leg med sand, modellervoks eller ukurante materialer. Andre er bundet af faste former som fx Lego. Dekonstruktion er en vigtig del af konstruktionslegen. Konstruktionslegen kombineres ofte med de andre legetyper, fx når barnet bygger en by i Lego og undervejs leger fantasileg med figurerne fra Lego.

Pædagogiske refleksioner og handlemåder

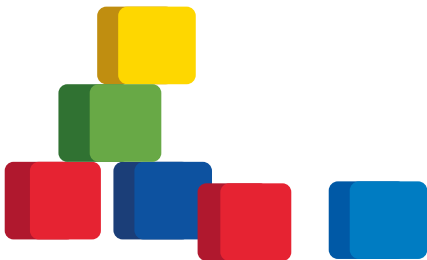
- Vær nysgerrig og udforskende sammen med børnene
- Hav altid et alsidigt materiale udvalg. Både kurante og ukurante ting
- Gå foran med inspirationer
- Arbejd med skitsering for at støtte den kreative proces. Tegn det I vil bygge
- Husk at dagplejebørn tænker mere konkret end abstrakt og derfor ofte vil søge at tingene skal ligne noget de kender

Barnets udvikling og kompetencer

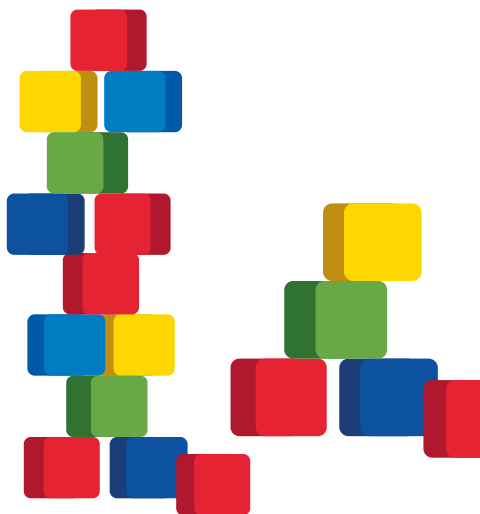
- At skabe
- At gå fra tanke til virkelighed og fra synsindtryk til udtryk
- Visualisering
- Materialeforståelse
- Taktilstimulering
- At gå fra konkret til abstrakt

De mindste børn og konstruktionslegen

Når man arbejder med små børn og konstruktionsleg, er det vigtigt at tænke over materialevalg og størrelse på enheder, fordi deres motorik og koordination ikke er så udviklet. Sand, ler, modellervoks og dej er nemt at arbejde i. Store klodser og kasser er også gode til de mindste børn. De små børn er også optaget af dekonstruktion, og det at bygge og skille ad, er begge vigtige elementer i legen, fx når I bygger høje tårne, der giver lyd når de falder fra hinanden.

Børnene vil gerne lave ting, der ligner noget de kender, men man kan med fordel udfordre dem på det og drage fantasien ind i konstruktionslegen. Byg huler, sandslotte og papkassebyer og ødelæg dem igen sammen med børnene som en del af legen.

Regelleg

Regellege er lege der er bygget op om et regelsæt.

Fangeleg, gemmeleg, kaplege, kamplege, boldlege og spil. For at en regelleg fungerer skal man forstå præmissen. Derfor er det de simple versioner af regellege, der fungerer med dagplejebørn.

De forskellige regellege

Allerede fra børnene begynder at kunne gå sikkert kan man begynde at lege med at fange og blive fanget. Jeg fanger dig, du fanger mig. Det er første skridt til at forstå fangelegen. Gemmelegen bygger på det mystiske, det at noget ikke er tilgængeligt og måske endda svært at finde. I kaplegen leges der med at skulle gøre noget på tid, hurtigst, bedst. Det er svært for de fleste dagplejebørn, men I kan øve mønstre fra kaplege uden at betone konkurrencen.

Stafetter er en måde at gøre det på, særligt hvis stafetten handler om at samarbejde fremfor at vinde. Man kan lave stafet med forskellige bevægelser, fx hoppe, kravle, gå baglæns, gå sidelæns, over og under ting.

Kamplege er ofte små regellege med få deltagere og kamp i fokus. Der er mange gode ting at lære i kamplegen: At overholde simple regler, at mærke egne og andres grænser, tage hensyn, bruge sin kropsstyrke, og ikke mindst få lov til at slå. Med dagplejebørn skal man starte med det simple, fx små fysiske interaktioner, hvor man kæmper krop mod krop. I alle kamplege er det vigtigt at træne børnene i at sige stop og stoppe. Sparke, bide og slå er forbudt.

Pædagogiske refleksioner og handlemåder

- Tro på at børnene godt kan lege simple regellege
- Øv simple ting fra regellegen fx at fange, at gemme, at tabe og vinde
- Læg ikke vægt på konkurrence
- Undgå kaos i legen ved at sikre en løberetning. Fx som i 'Bjørnen sover', hvor løbet foregår fra midten og ud. Eller i lege hvor løbet foregår fra side til side
- Brug sanglege som ramme for regellegen

Barnets udvikling og kompetencer

- Aflæse og forstå sociale relationer
- Forstå egen rolle i en sammenhæng
- Forstå en række sammenhængende beskeder
- Omsorg for hinanden
- Gensidig respekt

De mindste og regellegen

For de helt små børn, er der begrænsede muligheder for regelleg. Men fortvivl ikke. De små børn lærer en masse af at være i et miljø, hvor der bliver leget regellege. I kan starte med tittebøh, fange og finde lege med dem, og således øve mønstre som får barnet til at forstå 'Når jeg gør det, så sker der det' og 'Man kan godt gemme ting uden at miste det' og 'Jeg kan give noget videre, der sætter gang i noget nyt'.

Mange af de klassiske sanglege er gode begynder fangelege. 'Bro, bro brille', hvor 'Broen' fanger dem der går igennem. 'Bjørnen sover', hvor bjørnen fanger. I 'En elefant kom marcherende', hvor elefanten indfanger den næste, der skal være med.

Refleksion over børnenes leg

Vi har lavet figurer som kan bruges til at observere børns legetyper og jeres eget arbejde med legetyper. Figurerne er et redskab, I kan vælge at bruge til at skabe jer et overblik over, hvilke legetyper barnet mestrer og hvilke miljøer, der inviterer til forskellige legetyper. Ved at skabe overblik, kan I bedre støtte og facilitere de legetyper, som barnet ikke af sig selv vælger, eller som ikke naturligt opstår i jeres dagpleje.

I figuren 'Legetyper og barnet' kan I notere observationer om det enkelte barns leg. På Theos figur kan I fx under fysisk leg notere, at Theo kravler og hopper ned fra ting. Han er begyndt at turde gå med op til rutsjebanen. I feltet til konstruktionsleg kan I notere, at Theo sætter legoklodser sammen og skiller dem ad. Han laver veje i sandet. Han er opta-

get af at trille kugler og sætte dem sammen til mønstre. Figuren kan give jer overblik over børnenes legemønstre og over, hvor de har behov for motivation til at udfordre sig selv.

I figuren 'Legetyper i mit pædagogiske arbejde' kan I beskrive, hvornår legen er til stede i jeres pædagogiske arbejde. I rolleleg feltet kan I notere hvornår og hvordan rollelegen udfolder sig. I kan fx notere, at der opstår meget rolleleg omkring klædudtøjet og i legehuset. Her leger de købmand og restaurant. Mads og Sine leger ofte rollelege sammen.

Figurerne er jeres redskab, og de skal give mening for jer. I kan bruge figurerne til refleksion over legen i jeres dagpleje, eller til mere systematiske noter om børnenes leg og jeres legemiljø.

I kan downloade A4-ark til print af figurerne på foa.dk/paedagogisk – søg på legekort.

Legetyper og barnet

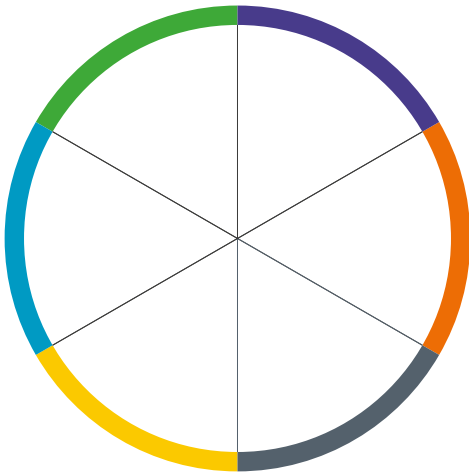
Hvordan og hvornår leger barnet?

- Den undersøgende og udforskende leg
- Tumbleleg, den fysiske leg
- Rolleleg
- Fantasi- og symbolleg – ‘Som om leg’
- Regelleg
- Konstruktionsleg

Legetyper i mit pædagogiske arbejde

Hvor og hvordan ser jeg de forskellige legetyper min praksis?

- Den undersøgende og udforskende leg
- Tumbleleg, den fysiske leg
- Rolleleg
- Fantasi- og symbolleg – ‘Som om leg’
- Regelleg
- Konstruktionsleg

MAJ 2019

Pædagogisk Sektor

FOA er Danmarks tredjestørste fagforening. Siden 1899 har vi kæmpet for bedre løn- og arbejdsforhold til vores medlemmer. Hovedopgaven er at indgå overenskomster, som sikrer en god løn og moderne, ordnede arbejdsvilkår. Det er FOA, der aftaler din løn, dine tillæg, din arbejdstid, din pension, dine barselsregler, dine ferieregler og dine muligheder for uddannelse. Vores opgave i FOA er også at sikre et stærkt fagligt fællesskab – og at udvikle din og vores faglighed på det pædagogiske område, så velfærden og gode arbejdspladser går hånd i hånd.

FOA

SAMMEN
GØR VI FORSKELLEN

Stauings Plads 1-3
1790 København V

Tlf. 46 97 26 26
foa.dk

Den undersøgende og udforskende leg

I den undersøgende og udforskende leg er sanserne og nysgerrigheden i fokus. Barnet bruger sanserne til at finde ud af, hvordan verden hænger sammen. Barnet er optaget af at pille, lugte, smage, rasle og undersøge. Sproget bruges aktivt i undersøgelsen.

Pædagogiske refleksioner og handlemåder i den undersøgende og udforskende leg

- Hvad vil barnet? Undersøg intensio- nen hos barnet
- Vær nysgerrig sammen med barnet
- Stil genstande til rådighed
- Skab fælles opmærksomhed
- Giv plads til eksperimenter
- Giv mulighed for at sortere, rode og rage
- Leg sanslege

Udvikling og kompetencer i den undersøgende og udforskende leg

- At undres og være nysgerrighed
- At lære, hvordan verden hænger sammen
- At undersøge genstandes muligheder
- Stimulering af den taktile sans
- Sprog: Begreber og forskellige ord- typer som fx forholdsord, tillægsord og udsagnsord

Den undersøgende og udforskende leg

Forslag til lege som også er gode til de mindste børn

Sanseture

Lad børnene lukke øjnene. De største børn kan få bind for øjnene, hvis de har mod på det. Oplev omgivelserne uden at se, fx ude på tur, hjemme i haven eller inde i huset. Måske hånd i hånd. Måske en ad gangen. Lad det være mere end en afgrænset aktivitet. Tag en sansetur ind imellem – midt i legen og dagligdagen. Sæt ord på det, I oplever, undervejs og efter.

Lydorkesteret

Alting har lyde. Børnene er eksperter i at få ting til at give lyd. Det lille barn rasler med alt, hvad det får i hånden. Undersøg tings lyde sammen med børnene. Leg med lydene. Sæt dem sammen. Syng nogle af de sange I kender sammen med lydene. Tag nysgerrigheden med og lyt til lyde ude i naturen, i byen og på legepladsen.

De skøre ting

Børn er eksperter i at undres. Deres undren er en vigtig del af deres læringsproces. I kan hjælpe børnenes undren på vej i legen, ved også at undersøge ting og lade jer udfordre på jeres måde at opfatte verden på. Leg fx digitalt med at lave ting anderledes, så I kan undres sammen.

Tag billeder af ting fra jeres dagpleje. De største dagplejebørn kan godt lære at fotografere.

Klip billederne sammen på sjove måder fx i appen Pic Collage. Her kan I fx lege med størrelsesforholdet, så en stol kan stå oppe i dukkevognen eller bamsen kan få hoved fra et plastik dyr.

Den undersøgende og udforskende leg

I den undersøgende og udforskende leg er sanserne og nysgerrigheden i fokus. Barnet bruger sanserne til at finde ud af, hvordan verden hænger sammen. Barnet er optaget af at pille, lugte, smage, rasle og undersøge. Sproget bruges aktivt i undersøgelsen.

Pædagogiske refleksioner og handlemåder i den undersøgende og udforskende leg

- Hvad vil barnet? Undersøg intensio-
nen hos barnet
- Vær nysgerrig sammen med barnet
- Stil genstande til rådighed
- Skab fælles opmærksomhed
- Giv plads til eksperimenter
- Giv mulighed for at sortere, rode og
rage
- Leg sanslege

Udvikling og kompetencer i den undersøgende og udforskende leg

- At undres og være nysgerrighed
- At lære, hvordan verden hænger
sammen
- At undersøge genstandes muligheder
- Stimulering af den taktile sans
- Sprog: Begreber og forskellige ord-
typer som fx forholdsord, tillægsord
og udsagnsord

Den undersøgende og udforskende leg

Forslag til lege til de større børn

Fisketuren

Laminer nogle små kort, der på den ene side er ens, og på den anden side har forskellige flotte billeder, fx billeder af forskellige dyr, farver, børnene, kendte rim og remser.

Sæt magnettape eller burrebånd på. Lav en fiskestang til at fange 'fiskene'. Forestil jer, at I er på fisketur sammen.

Snak om 'fiskene'. I legen er nysgerrigheden på spil. Hvad mon jeg fanger denne gang?

Samle og sortere

Mange børn elsker at samle og sortere. Gør det til en vane at have kasser eller poser til at sortere i hjemmet og med på tur. I kan inspirere til at sortere i farver, størrelser eller typer, eller lade børnene udvikle deres egne systemer til at sortere. Følg børnenes nysgerrighed og det, der optager dem. Kategorisering hjælper hjernen med at skabe et overblik og en mere sammenhængende forståelse af omverdenen.

Det er samtidig en smart måde at lade børnene arbejde med sproget. Der kan sættes mange tillægsord på de ting børnene finder: Er de runde, lange, små, store, kolde, varme, stikkende eller stinkende?

Den undersøgende og udforskende leg

I den undersøgende og udforskende leg er sanserne og nysgerrigheden i fokus. Barnet bruger sanserne til at finde ud af, hvordan verden hænger sammen. Barnet er optaget af at pille, lugte, smage, rasle og undersøge. Sproget bruges aktivt i undersøgelsen.

Pædagogiske refleksioner og handlemåder i den undersøgende og udforskende leg

- Hvad vil barnet? Undersøg intensio-
nen hos barnet
- Vær nysgerrig sammen med barnet
- Stil genstande til rådighed
- Skab fælles opmærksomhed
- Giv plads til eksperimenter
- Giv mulighed for at sortere, rode og
rage
- Leg sanslege

Udvikling og kompetencer i den undersøgende og udforskende leg

- At undres og være nysgerrighed
- At lære, hvordan verden hænger
sammen
- At undersøge genstandes muligheder
- Stimulering af den taktile sans
- Sprog: Begreber og forskellige ord-
typer som fx forholdsord, tillægsord
og udsagnsord

Den undersøgende og udforskende leg

Forslag til lege til de større børn

Følefødder

I fodsålerne sidder sansereceptorerne tæt. Derfor er det et godt udgangspunkt for lege, der stimulerer følesansen. Lad børnene gå på bare fødder, når det er muligt. Gå sammen på forskelligt underlag og snak, om hvordan det føles. Lav baner, hvor I går på forskellige ting både ude og inde. Det kunne være en række opvaskebaljer med forskelligt indhold eller blot en rute lavet af en garnrulle, som udgør den sti, I skal følge. Hvis I selv laver banerne, kan I variere indholdet i forhold til:

- Temperatur: Koldt og varmt – både som væske og i mere faste strukturer.
- Struktur: Glat, ru, nubret, blødt, hårdt, klistret, smattet.
- Former og størrelser: Rund, kantet, lang, flad, tyk, lille, stor.

Fysisk leg/ tumbleleg

I den fysiske leg, leger barnet med udgangspunkt i sin krop. Barnet skal lære sine egne grænser at kende. Hvor højt tør jeg kravle? Hvor hurtigt kan jeg snurre? Kan jeg stoppe, så jeg ikke løber ind i andre? Barnet bruger sin krop og får både motorisk træning og sansemotorisk stimulering.

Pædagogiske refleksioner og handlemåder – fysisk leg

- Hav positive forventninger til barnets fysiske kunnen
- Støt med positive udsagn
- Hjælp børnene med det, de skal have hjælp til at mestre. Fx. ved et lille skub op, en hånd eller et støttende ord
- Stop ikke fysisk leg uden motiv
- Øv jer i ikke at se forskrækket ud, når nogen udfordrer sig
- Brug selv kroppen og bevæg jer i leg
- Giv plads
- Lav lege, der træner forskellige bevægelser

Udvikling og kompetencer i fysisk udforskende leg

- At kende egen krop og dens muligheder. Kropskontrol
- Automatisering af bevægelser
- Kropsstyrke
- Sansemotorisk stimulering af både den taktile, vestibulære og kinæstetiske sans
- At kende grænser
- Kroppsglæde
- Krydskoordination
- Modighed vs. sikkerhed

Fysisk leg/ tumbleleg

Forslag til lege

Leg med dyrebewægelser

Find på 10 dyr som I kan bevæge jer som, fx sommerfugl, kolibri og dovendyr. Find billeder af alle dyrene og laminér dem. Sæt burrebånd på bagsiden og på et farvet lamineret ark papir, som er jeres plakat til alle billederne.

Med dyrekortene kan I fx:

- Læg alle dyrekortene i en bunke på gulvet. Lad børnene trække et kort og lav bevægelserne sammen. Sæt dem på plakaten, når de er brugt.
- Syng sange, hvor I skal bruge dyr og vælg fra jeres plakat.
- Lad et stort barn trække et kort og lad barnet vise, hvad det er for et dyr. Gæt sammen.

Ballonjagt

Pust en masse balloner op. Rul 'ketsjere' af et stykke papir. Lad børnene jage ballonerne med ketsjerne.

De små kan sidde på gulvet, de store hopper eller går rundt.

I kan lege, at ingen balloner må røre jorden. I kan lege, at I kun må røre én farve, eller sin egen farve. I kan lege, at I kan score mellem hinandens ben. Find selv på flere variationer.

Fysisk leg/ tumbleleg

I den fysiske leg, leger barnet med udgangspunkt i sin krop. Barnet skal lære sine egne grænser at kende. Hvor højt tør jeg kravle? Hvor hurtigt kan jeg snurre? Kan jeg stoppe, så jeg ikke løber ind i andre? Barnet bruger sin krop og får både motorisk træning og sansemotorisk stimulering.

Pædagogiske refleksioner og handlemåder – fysisk leg

- Hav positive forventninger til barnets fysiske kunnen
- Støt med positive udsagn
- Hjælp børnene med det, de skal have hjælp til at mestre. Fx. ved et lille skub op, en hånd eller et støttende ord
- Stop ikke fysisk leg uden motiv
- Øv jer i ikke at se forskrækket ud, når nogen udfordrer sig
- Brug selv kroppen og bevæg jer i leg
- Giv plads
- Lav lege, der træner forskellige bevægelser

Udvikling og kompetencer i fysisk udforskende leg

- At kende egen krop og dens muligheder. Kropskontrol
- Automatisering af bevægelser
- Kropsstyrke
- Sansemotorisk stimulering af både den taktile, vestibulære og kinæstetiske sans
- At kende grænser
- Kropsglæde
- Krydskoordination
- Modighed vs. sikkerhed

Fysisk leg/ tumbleleg

Forslag til lege

Leg med reverser på tablet eller smartphone

Forestil dig, at I kan springe baglæns op på bordet eller rutsje op ad rutsjebanen.

På en reverser kan I optage små film, som kan vises baglæns.

Hent en reverser app til smartphone eller tablet. Der er mange forskellige, og flere af dem er gratis.

Eksperimenter sammen med børnene, find bevægelser, der er sjove at se baglæns, og se filmene sammen.

Fysisk leg/ tumbleleg

I den fysiske leg, leger barnet med udgangspunkt i sin krop. Barnet skal lære sine egne grænser at kende. Hvor højt tør jeg kravle? Hvor hurtigt kan jeg snurre? Kan jeg stoppe, så jeg ikke løber ind i andre? Barnet bruger sin krop og får både motorisk træning og sansemotorisk stimulering.

Pædagogiske refleksioner og handlemåder – fysisk leg

- Hav positive forventninger til barnets fysiske kunnen
- Støt med positive udsagn
- Hjælp børnene med det, de skal have hjælp til at mestre. Fx. ved et lille skub op, en hånd eller et støttende ord
- Stop ikke fysisk leg uden motiv
- Øv jer i ikke at se forskrækket ud, når nogen udfordrer sig
- Brug selv kroppen og bevæg jer i leg
- Giv plads
- Lav lege, der træner forskellige bevægelser

Udvikling og kompetencer i fysisk udforskende leg

- At kende egen krop og dens muligheder. Kropskontrol
- Automatisering af bevægelser
- Kropsstyrke
- Sansemotorisk stimulering af både den taktile, vestibulære og kinæstetiske sans
- At kende grænser
- Kropsglæde
- Krydskoordination
- Modighed vs. sikkerhed

Fysisk leg/ tumbleleg

Forslag til lege

Fantastiske motorikbaner

Motorikbaner bruges/finde heldigvis hyppigt i mange dagplejer og legestuer. De skaber masser fysisk leg, og derfor er de med her til inspiration.

Lav baner både ude og inde, hvor I skal hoppe, kravle, krybe, snurre, gå ovenpå og nedenunder. Der må meget gerne være noget, der er lidt tungt at skubbe eller bære. Det stimulerer kinæstesisansen. Der skal også gerne være noget, der er lidt svært, så barnet skal øve sig. Børnene har brug for gentagelser, så hold fast i en del af banen fra gang til gang, men skab fornyelser og nye udfordringer.

Lad det ikke kun være en voksenstyret aktivitet, lad også børnene lege frit på banerne.

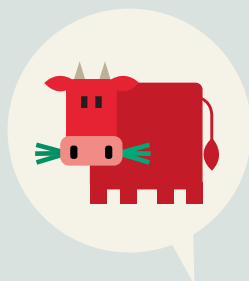
Tænk i:

- Noget blødt
- Noget hårdt
- Noget højt
- Noget I skal under
- Noget I skal over
- Noget I skal igennem
- Noget I kan balancere på
- Noget I kan zigzagge på
- Noget I kan vippe på
- Noget I kan køre sig selv afsted på

Motorikbaner giver god træning af koordination, balance, kropsbevidsthed og styrke. Kombiner det med fantasien, så bliver det endnu sjovere.

Fantasileg

Barnet leger små fortællinger, både fra den fiktive og den virkelige verden. De laver spændende magiske universer med idéer fra medierne. De kopierer hverdagslivet ved at lave mad, tage på redningsaktioner eller køre en tur i politibilen for at fange røverne. Legen er med til at udvide virkeligheden, for i legen er alt muligt. En del af legen er symbol leg – 'så leger vi lige at ...', der i høj grad også handler om at lære at skille fantasi og virkelighed. Fantasilegen er vigtig i arbejdet med at forstå og bearbejde følelser. Det er også her, der er plads til at undersøge det farlige og det uhyggelige. Fantasi er ikke bare noget barnet har, det er noget, der bl.a. udvikles gennem leg.

Pædagogiske refleksioner og handlemåder i fantasilegen

- At give tid, plads og rum
- At lege med
- At finde fælles fortællinger
- At udfordre det lidt farlige
- At læse og fortælle historier
- At sørge for at legetøjet har forskellige figurer, der kan leges med
- At lave legemiljøer, der lægger op til fantasileg
- Brug eventuelt projektor eller stor-skærm til at skabe baggrunde som kulisser til leg
- At udvide legerepertoiret med nye idéer
- At lære børnene strategier til at komme ind og ud af leg

Udvikling og kompetencer i fantasilegen

- Bedre fantasi
- Mulighed for at bearbejde følelser
- Styrket sprog bl.a. gennem udvidelse af barnets begrebsverden og udvidet behov for kommunikation
- Forståelse af kontekster
- Styrket kreativitet og opfindsomhed
- Mulighed for at lege med det uhyggelige og farlige
- Forståelse for forholdet mellem fiktion, leg og virkelighed

Fantasileg

Forslag til lege

Fortællelege til fantasileg

Fortælling kan trænes. Øv jer selv i at blive gode fortællere. Det er en gave til jeres børn. Lav simple fortællelege med de største børn, så de også får en chance som fortællere. Det er ikke kun vigtigt i forhold til arbejdet med sprogstimulering – fortælling styrker også fantasilegen.

Skab fantasifortællinger med børnene

Grib øjeblikket, når børnene undres. 'Tænk hvis græsset var rødt', kunne blive til: 'Ja, så kunne vi lege, at det er et brændende hav og det kan være farligt at gå over'. Eller 'Tænk, hvis vi kunne spise lagkage hver dag', kunne blive til: 'Ja, så kan vi lege, at vi bor på et slot bygget af lagkage, og at vi bare kan tage en kæmpe bid hver gang vi er sultne'.

Fortælleleg

Fortæl historier ud fra ting, børnene gerne vil have med i historien. Hvert barn må vælge en ting. Det kan fx være en rumraket, et tog, en hest, en lillebror eller måske en sutteflaske. Det vil ofte være begreber, der optager barnet. Fortælleren skal nu fortælle en historie, der indeholder alle de forskellige ting, børnene har valgt. I vil formentlig opleve, at børnene ofte vælger samme ord i en periode, men historierne ændrer sig. I kan samle ting til fortælleleg i en kuffert, gerne efter temaer eller universer, der optager jeres børnegruppe for tiden.

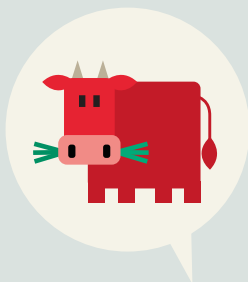

FOA

SAMMEN
GØR VI FORSKELLEN

Fantasileg

Barnet leger små fortællinger, både fra den fiktive og den virkelige verden. De laver spændende magiske universer med idéer fra medierne. De kopierer hverdagslivet ved at lave mad, tage på redningsaktioner eller køre en tur i politibilen for at fange røverne. Legen er med til at udvide virkeligheden, for i legen er alt muligt. En del af legen er symbol leg – 'så leger vi lige at ...', der i høj grad også handler om at lære at skille fantasi og virkelighed. Fantasilegen er vigtig i arbejdet med at forstå og bearbejde følelser. Det er også her, der er plads til at undersøge det farlige og det uhyggelige. Fantasi er ikke bare noget barnet har, det er noget, der bl.a. udvikles gennem leg.

Pædagogiske refleksioner og handlemåder i fantasilegen

- At give tid, plads og rum
- At lege med
- At finde fælles fortællinger
- At udfordre det lidt farlige
- At læse og fortælle historier
- At sørge for at legetøjet har forskellige figurer, der kan leges med
- At lave legemiljøer, der lægger op til fantasileg
- Brug eventuelt projektor eller stor-skærm til at skabe baggrunde som kulisser til leg
- At udvide legerepertoiret med nye idéer
- At lære børnene strategier til at komme ind og ud af leg

Udvikling og kompetencer i fantasilegen

- Bedre fantasi
- Mulighed for at bearbejde følelser
- Styrket sprog bl.a. gennem udvikelse af barnets begrebsverden og udvidet behov for kommunikation
- Forståelse af kontekster
- Styrket kreativitet og opfindsomhed
- Mulighed for at lege med det uhyggelige og farlige
- Forståelse for forholdet mellem fiktion, leg og virkelighed

Fantasileg

Forslag til lege

Strømpeteater, analogt og digitalt

Lav små fortællinger med hånden i strømper. I kan udstyre strømperne med øjne, øre, næse og mund, fx med tusch, knapper og garn.

I kan også lege strømpeteater digitalt med appen 'Sock Puppets'. Her kan I designe jeres egen sok sammen med børnene, og med sokken fortælle små historier. Der findes flere forskellige sokketeater-apps.

På tur i junglen

Leg, at I er på tur i junglen. Gå rundt i lokalet eller haven med hænderne oppe for øjnene, som om I spejder efter nogen. Hvis I har børn der ikke kan gå, så bevæg jer omkring dem.

Først ser I en abe. Lad som om I ser den oppe i træerne. Som om den hopper rundt deroppe. Leg aber. Snak om, hvad aber spiser. Så kommer der en leopard efter jer.

Lad som om I løber ... eller løb. I kan lege, at I gemmer jer. Kig op fra jeres lege-gemmede for at se om leoparden stadig er der. Så kommer I til en flod fyldt med krokodiller. Hop måske på krokodillernes hoveder for at komme over floden. På den anden side af floden kan I forestille jer, at der er en skrænt, I skal klatre op ad. Der møder I slanger. Leg I er slanger enten på jorden eller oppe i luften. Nogle slanger er måske giftige, andre helt ufarlige.

Lad børnene finde på flere dyr og være med til at digte videre på historien.

Rolleleg

I rollelegen har børn en fælles fortælling.

De påtager sig roller, ofte med inspiration fra hverdagslivet eller film, TV eller spil.

Børnene undersøger det hverdagsliv, de er en del af og forholdet mellem mennesker. De overskrider sig selv for at erfare, hvordan de kan være menneske på forskellige måder i forskellige sammenhænge.

Grænsen mellem fantasi- og rolleleg kan være utydelig, da begge legetyper kan foregå i samme leg. Det særlige ved rollelegen er, at barnet påtager sig en anden person eller figurs rolle.

Pædagogiske refleksioner og handlemåder i rollelegen

- Skab legemiljøer, der giver plads til al slags rolleleg
- Prioriter og støt samspillet mellem børnene
- Hav altid klædudtøj tilgængeligt
- Find rekvisitter der kan understøtte legen
- Leg med teater
- Skab kulturelle oplevelser: Litteratur, musik, kunst, film og teater

Udvikling og kompetencer i rollelegen

- At erfare, hvordan barnet kan være i forskellige roller, positioner og kontekster
- At aflæse og forstå sociale relationer
- At kunne forhandle
- Forståelse af egen rolle i en sammenhæng
- At kunne planlægge og arrangere
- Konflikt håndtering
- Omsorg for hinanden
- Gensidig respekt
- Styrket sprog: Begreber, sammenhænge og dialoger

Rolleleg

Forslag til lege

Klæd ud og lav små teaterstykker

I gør det sikkert allerede, men det kan ikke gøres for tit. Sørg for at jeres udklædningstøj giver mulighed for at lege med forskellige roller. Det skal være nemt at kombinere på kryds og tværs. Det bør ikke kun være medierne, der definerer udklædningstøjet, børnenes fantasi skal have plads i legen. Hatte, sko, tasker og halskæder er ofte i høj kurs.

Klæd jer ud sammen med børnene.

Leg små rollelege, teaterstykker, hvor I som dagplejere hjælper med at holde fast i rammen. Måske leger I et eventyr, I har læst? Måske leger I, at I er en familie, der skal på tur? Måske er det en hel almindelig hverdag ved middagsbordet? Tag udgangspunkt i, hvad børnene er optagede af for tiden.

Dukketeater med Puppet Pals 1

I appen Puppet Pals 1, der købes til iPad, kan I lave fine små fortællinger med børnene. Her kan de møde alle dem, de kender fra børnebojerne.

Sådan gør I: Tag billeder af børnene og de figurer fra legetøj, bøger eller tegninger, som I vil have med i jeres dukketeater. Gå ind via 'Press to start'-knappen. I hjørnet finder I 'Add Actor from photo'-knappen. Her kan I lave jeres egne figurer, som I kan lege med i appen.

Sammen med barnet, kan I på et udvalg af baggrunde lege med at flytte rundt og give stemmer til figurerne. Samtidig optages små film, som I kan se sammen.

Rolleleg

I rollelegen har børn en fælles fortælling.

De påtager sig roller, ofte med inspiration fra hverdagslivet eller film, TV eller spil.

Børnene undersøger det hverdagsliv, de er en del af og forholdet mellem mennesker. De overskrider sig selv for at erfare, hvordan de kan være menneske på forskellige måder i forskellige sammenhænge.

Grænsen mellem fantasi- og rolleleg kan være utydelig, da begge legetyper kan foregå i samme leg. Det særlige ved rollelegen er, at barnet påtager sig en anden person eller figurs rolle.

Pædagogiske refleksioner og handlemåder i rollelegen

- Skab legemiljøer, der giver plads til al slags rolleleg
- Prioriter og støt samspillet mellem børnene
- Hav altid klædudtøj tilgængeligt
- Find rekvisitter der kan understøtte legen
- Leg med teater
- Skab kulturelle oplevelser: Litteratur, musik, kunst, film og teater

Udvikling og kompetencer i rollelegen

- At erfare, hvordan barnet kan være i forskellige roller, positioner og kontekster
- At aflæse og forstå sociale relationer
- At kunne forhandle
- Forståelse af egen rolle i en sammenhæng
- At kunne planlægge og arrangere
- Konflikt håndtering
- Omsorg for hinanden
- Gensidig respekt
- Styrket sprog: Begreber, sammenhænge og dialoger

Rolleleg

Forslag til lege

Kom og køb i min butik

Skaf en masse emballage fra forældre.

Lav en skøn og farverig købmandsbutik. Sørg for at have poser eller en kurv, I kan have varer i, og nogle laminerede penge, eller trækklodstelefoner med MobilePay. Fyld eventuelt emballagen med noget lidt tungt, så børnene skal slæbe lidt, det er godt for deres motorik.

Legen er, ud over at kunne være rammen for mange timers rolleleg, god til sprogestimulering.

Konstruktionsleg

Konstruktionslegen handler om at skabe og udvikle. Barnet skaber et udtryk ofte på baggrund af indtryk fra virkeligheden. I nogle konstruktionslege er barnet frit skabende, som fx i leg med sand, modellervoks eller ukurante materialer. Andre er bundet af faste former som fx Lego. Dekonstruktion er en vigtig del af konstruktionslegen. Konstruktionslegen kombineres ofte med de andre legetyper, fx når barnet bygger en by i Lego og undervejs leger fantasileg med figurerne fra Lego.

Pædagogiske refleksioner og handlemåder i konstruktionslegen

- Vær nysgerrig og udforskende sammen med børnene
- Hav altid et alsidigt materiale udvalg. Både kurante og ukurante ting
- Gå foran med inspirationer
- Arbejd med skitsering for at støtte den kreative proces. Tegn det I vil bygge
- Husk at dagplejebørn tænker mere konkret end abstrakt og derfor ofte vil søge at tingene skal ligne noget de kender

Udvikling og kompetencer i konstruktionslegen

- At skabe
- At gå fra tanke til virkelighed og fra synsindtryk til udtryk
- Visualisering
- Materialeforståelse
- Taktilstimulering
- At gå fra konkret til abstrakt

Konstruktionsleg

Forslag til lege

Tårn leg

Bygge og vælte tårne er en rigtig god leg med de mindste børn i dagplejen. Byg tårne, fx i Lego, træklodser eller i noget helt andet. Lad børnene vælte tårnet og del begejstringen over energien og lyden fra det væltede tårn. Legen kan fortsættes og gentages mange gange. Udvid eventuelt med sangen 'Se nu vil jeg bygge, murene så tykke' fra bogen 'Musikkens favn' af Kirsten Nielsen.

Mini makerspace

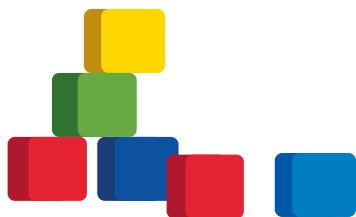
Saml genbrugsmaterialer fra hverdagen. Køkkenruller, låg, bægre, farvestrålende emballage i forskellige former og farver. Sortér materialerne i farver, så det ser indbydende ud. Og lad genbrugsmaterialer fra hverdagens genstande være en fast del af jeres materialebeholdning. Brug bred tape eller gaffatape, der kan klistre det meste sammen. De største børn kan, hvis I må og vil, bruge limpistol med lav temperatur, så børnene ikke får brandskader.

Byg sammen med børnene sjove figurer og bygninger.

Lad børnene tænke med, og start med at lave ting, der ikke på forhånd skal blive til noget, men udvikler sig i processen.

Lad børnene være aktive og påvirke designet, fx med maling, pailletter, der kan limes på osv.

De mindste børn kan mærke, vælge materialer og give gode idéer.

FOA

SAMMEN
GØR VI FORSKELLEN

Konstruktionsleg

Konstruktionslegen handler om at skabe og udvikle. Barnet skaber et udtryk ofte på baggrund af indtryk fra virkeligheden. I nogle konstruktionslege er barnet frit skabende, som fx i leg med sand, modellervoks eller ukurante materialer. Andre er bundet af faste former som fx Lego. Dekonstruktion er en vigtig del af konstruktionslegen. Konstruktionslegen kombineres ofte med de andre legetyper, fx når barnet bygger en by i Lego og undervejs leger fantasileg med figurerne fra Lego.

Pædagogiske refleksioner og handlemåder i konstruktionslegen

- Vær nysgerrig og udforskende sammen med børnene
- Hav altid et alsidigt materiale udvalg. Både kurante og ukurante ting
- Gå foran med inspirationer
- Arbejd med skitsering for at støtte den kreative proces. Tegn det I vil bygge
- Husk at dagplejebørn tænker mere konkret end abstrakt og derfor ofte vil søge at tingene skal ligne noget de kender

Udvikling og kompetencer i konstruktionslegen

- At skabe
- At gå fra tanke til virkelighed og fra synsindtryk til udtryk
- Visualisering
- Materialeforståelse
- Taktilstimulering
- At gå fra konkret til abstrakt

Konstruktionsleg

Forslag til lege

Papkassebyen

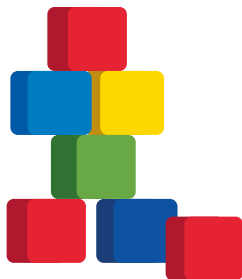
Få fat i nogle store papkasser fra forældre og butikker i området. Køb gaffatape. Byg huse af papkasserne sammen med børnene. I kan bygge lave huse, høje huse, garager, butikker og meget mere. Snak med børnene om husene og lad fantasien udfolde sig i udbygning af husene og legen med husene. Måske skal I også bygge en papkassebil? I kan lave veje af noget af pappet. Papkassehuse har store flader og er gode at male på for små børn.

Byg med boller

Bolledej er en fin måde at lade børnene være medskabere på. Børnene kan være med til at lave dejen, og de kan forme figurer og formationer med dejen. De bruger den skabende kraft, og det er en god sanseoplevelse.

Lav skåle med kerner, rosiner, gulerodsbånd (strimlet gulerod). Lav evt. flere farver dej med saft eller frugtfarve.

Alternativt kan I bruge trylledej og lave mere holdbare figurer. I kan også lave figurer i hjemmelavet modellervoks, hvor figurerne kan forandre sig i processen - den skabende proces er det vigtige.

FOA

SAMMEN
GØR VI FORSKELLEN

Konstruktionsleg

Konstruktionslegen handler om at skabe og udvikle. Barnet skaber et udtryk ofte på baggrund af indtryk fra virkeligheden. I nogle konstruktionslege er barnet frit skabende, som fx i leg med sand, modellervoks eller ukurante materialer. Andre er bundet af faste former som fx Lego. Dekonstruktion er en vigtig del af konstruktionslegen. Konstruktionslegen kombineres ofte med de andre legetyper, fx når barnet bygger en by i Lego og undervejs leger fantasileg med figurerne fra Lego.

Pædagogiske refleksioner og handlemåder i konstruktionslegen

- Vær nysgerrig og udforskende sammen med børnene
- Hav altid et alsidigt materiale udvalg. Både kurante og ukurante ting
- Gå foran med inspirationer
- Arbejd med skitsering for at støtte den kreative proces. Tegn det I vil bygge
- Husk at dagplejebørn tænker mere konkret end abstrakt og derfor ofte vil søge at tingene skal ligne noget de kender

Udvikling og kompetencer i konstruktionslegen

- At skabe
- At gå fra tanke til virkelighed og fra synsindtryk til udtryk
- Visualisering
- Materialeforståelse
- Taktilstimulering
- At gå fra konkret til abstrakt

Konstruktionsleg

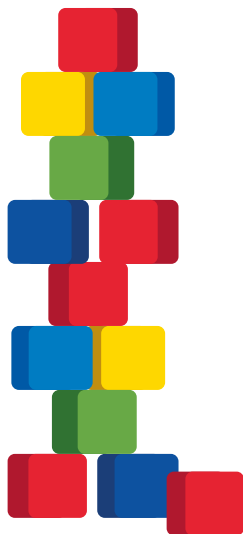
Forslag til lege

Byg huler

Hulebyggeri både ude og inde er en fin byggeaktivitet. Her kan børnene samle alle materialerne. Lav evt. et sted, hvor børnene ved, at der er materialer til hulelege. Byg sammen. Når hulen først er bygget, er der rig mulighed for alle de andre legeformer.

I kan lave mere permanente huleformer ved at klæbe burrebånd på stof og fx kanten af et bord. På den måde er det nemt at hænge hulen op, når I har lyst til huleleg.

I kan sammen male flere stykker stof, så I kan lave forskellige huler: Et hus, en troldehule, en butik, et køretøj ... Find selv på mere. I kan også hænge kroge under spisebordet, til en hængekøje.

FOA

SAMMEN
GØR VI FORSKELLEN

Regelleg

Regellege er lege, der er bygget op om et regelsæt.

Fangeleg, gemmeleg, kapsele, kamplege, boldlege og spil. For at en regelleg fungerer, skal man forstå præmissen. Derfor er det de simple versioner af regellege, der fungerer med dagplejebørn.

Pædagogiske refleksioner og handlemåder i regellegen

- Tro på at børnene godt kan lege simple regellege
- Øv simple ting fra regellegen fx at fange, at gemme, at tabe og vinde
- Læg ikke vægt på konkurrence
- Undgå kaos i legen ved at sikre en løberetning. Fx som i 'Bjørnen sover', hvor løbet foregår fra midten og ud. Eller i lege hvor løbet foregår fra side til side
- Brug sanglege som ramme for regellegen
- Brug eventuelt projektor eller stor-skærm til at skabe baggrunde som kulisser til leg
- At udvide legerepertoiret med nye ideer
- At lære børnene strategier til at komme ind og ud af leg

Udvikling og kompetencer i fantasilegen

- Bedre fantasi
- Mulighed for at bearbejde følelser
- Styrket sprog bl.a. ved gennem udvidelse af barnets begrebsverden og udvidet behov for kommunikation
- Forståelse af kontekster
- Styrket kreativitet og opfindsomhed
- Mulighed for at lege med det uhyggelige og farlige
- Forståelse for forholdet mellem fiktion, leg og virkelighed

Regelleg

Forslag til lege

Find bamse

Tag billeder af en kendt og elsket bamse på forskellige steder i dagplejen. Vis børnene billedet og find bamsen sammen med børnene. Bamsen kan gemme sig et nyt sted hver dag. Måske kan de største børn hjælpe med at gemme bamse. I legen bygges bro mellem den analoge og den digitale verden, og børnene bliver opmærksom på de rammer, de dagligt færdes i.

Lyd – gemmeleg

Hvert barn vælger et dyr. I hjælpes ad med at finde ud af, hvordan dyret lyder. Den voksne eller et større barn sætter sig et sted i rummet, der giver mulighed for mange gemmesteder for de andre børn. Alle børnene gemmer sig, så de er ude af syne for den voksne/barnet, men indenfor hørevidde. Når alle er på plads, begynder legen. Alle siger deres lyde. Den voksne eller det større barn i midten lytter sig frem til, hvor de forskellige dyr sidder.

Regelleg

Regellege er lege, der er bygget op om et regelsæt.

Fangeleg, gemmeleg, kapseleg, kamplege, boldlege og spil. For at en regelleg fungerer, skal man forstå præmissen. Derfor er det de simple versioner af regellege, der fungerer med dagplejebørn.

Pædagogiske refleksioner og handlemåder i regellegen

- Tro på at børnene godt kan lege simple regellege
- Øv simple ting fra regellegen fx at fange, at gemme, at tabe og vinde
- Læg ikke vægt på konkurrence
- Undgå kaos i legen ved at sikre en løberetning. Fx som i 'Bjørnen sover', hvor løbet foregår fra midten og ud. Eller i lege hvor løbet foregår fra side til side
- Brug sanglege som ramme for regellegen
- Brug eventuelt projektor eller stor-skærm til at skabe baggrunde som kulisser til leg
- At udvide legerepertoiret med nye ideer
- At lære børnene strategier til at komme ind og ud af leg

Udvikling og kompetencer i fantasilegen

- Bedre fantasi
- Mulighed for at bearbejde følelser
- Styrket sprog bl.a. ved gennem udvidelse af barnets begrebsverden og udvidet behov for kommunikation
- Forståelse af kontekster
- Styrket kreativitet og opfindsomhed
- Mulighed for at lege med det uhyggelige og farlige
- Forståelse for forholdet mellem fiktion, leg og virkelighed

Regelleg

Forslag til lege

Bjergmandens ærter

Historien: Oppe i bjergene, bor bjergenes trolde, en farlig bjergmand i sin hule. Landsbybeboerne i området er bange for bjergmanden. Oppe ved bjergmandens hule vokser de skønneste ærter, saftige, søde og sprøde. Derfor går landsbybeboerne op i bjergene for at plukke ærter. Når han vågner, bliver han rigtig vred og løber efter dem.

Legen: Bjergmanden – En dagplejer eller et større barn sidder på hug. Alle andre går rundt om bjergmanden og synger: 'Vi plukker, vi plukker, vi plukker bjergmandens ærter'. mens de lader som om, de plukker noget fra jorden. På et tidspunkt vågner bjergmanden, og han springer op med et brøl. Bjergmanden fanger én af børnene. Den, der bliver fanget, skal blive og hjælpe bjergmanden med at fange de andre. Kan leges med minimum 3 personer.

Sælundefangst

Historien: 2 grønlandere ror ud i deres kajak for at fange sæler. I havet omkring kajakken er mange sæler.

Legen: 2 dagplejere [grønlandere] sidder med benene mod hinanden og ror med armene. Det er kajakken. Resten – børn og eventuelt flere dagplejere går eller ligger omkring dem og leger sæler [vifter med lufferne og hoster som sæler]. Grønlanderne griber ud efter sælerne med armene, og hvis en sæl fanges, skal den op i kajakken/hos grønlanderne. Alle i båden hjælpes ad med at fange resten af sælerne. Båden bliver længere og længere, jo flere sæler der bliver fanget.

Regelleg

Regellege er lege, der er bygget op om et regelsæt.

Fangeleg, gemmeleg, kapseleg, kamplege, boldlege og spil. For at en regelleg fungerer, skal man forstå præmissen. Derfor er det de simple versioner af regellege, der fungerer med dagplejebørn.

Pædagogiske refleksioner og handlemåder i regellegen

- Tro på at børnene godt kan lege simple regellege
- Øv simple ting fra regellegen fx at fange, at gemme, at tabe og vinde
- Læg ikke vægt på konkurrence
- Undgå kaos i legen ved at sikre en løberetning. Fx som i 'Bjørnen sover', hvor løbet foregår fra midten og ud. Eller i lege hvor løbet foregår fra side til side
- Brug sanglege som ramme for regellegen
- Brug eventuelt projektor eller stor-skærm til at skabe baggrunde som kulisser til leg
- At udvide legerepertoiret med nye ideer
- At lære børnene strategier til at komme ind og ud af leg

Udvikling og kompetencer i fantasilegen

- Bedre fantasi
- Mulighed for at bearbejde følelser
- Styrket sprog bl.a. ved gennem udvidelse af barnets begrebsverden og udvidet behov for kommunikation
- Forståelse af kontekster
- Styrket kreativitet og opfindsomhed
- Mulighed for at lege med det uhyggelige og farlige
- Forståelse for forholdet mellem fiktion, leg og virkelighed

Regelleg

Forslag til lege

Madraskamp

Læg en stor madras på gulvet. Den skal helst være tynd, så der ikke er langt ned. Lav små brydekampe. Leg, at det handler om at få hinanden ud af madrassen. Men husk, alle skal have en god oplevelse, så det skal leges med nænsomhed.

Vende pandekage

Barnet ligger på maven med arme og ben ud til siden. Et andet barn eller dagplejeren skal vende barnet om. Den, der ligger, skal kæmpe for at blive liggende. I kan fortælle, at barnet er en pandekage, der er ved at blive bagt. Pandekagen skal vendes, så den også kan blive bagt på den anden side. Pandekagedejen er meget klistret, og det er svært at vende pandekagen, men når det lykkes, er det helt sikkert en dejlig pandekage!

I starten er det svært for børnene at forstå, hvordan de kan holde sig fast. Men børnene lærer hurtigt, og legen bliver mere udfordrende for alle.

Analog – digital stafet

Find 5 genstande. Fx 1 kniv, 1 gaffel, 1 ske, 1 tallerken og 1 kop. Tag et billede med din tablet eller smartphone af de 5 ting.

Læg genstandene 5-10 m. fra hvor I står, afhængigt af børnenes fysiske kunnen. Vis barnet eller børnene billedet af en af artefakterne. Lad barnet eller børnene løbe hen til tingen. Råb bingo, når barnet har fundet tingene.

Legen træner oversættelsen - det endimensionale [digitalt] og det tredimensionale [analogt]. Samtidig lærer barnet kaplegens struktur.

